

Forbrukerklageutvalget

Vedtak i Forbrukerklageutvalgets sak 94868

Sakens parter

Klager: Thea Fürst, Huitfelds gate 17, 0253 Oslo

Innklaget 1: Bjølsen Rørservice AS, Treschows gate 23A Husnummer 141, 0470 Oslo

Innklaget 2: Rett Elektro AS, Ryensvingen 11, 0680 Oslo

Kort oppsummering av saken og utfall

Avtale om renovering av leilighet. Klage på faktura, manglende dokumentasjon på ferdigstilling. Krav om frifinnelse for betalingsplikt, utlevering av FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringer, samt erstatning for saksbehandlingsgebyr. Medhold.

Sammendrag av faktiske forhold og partenes anførsler

Klageren opplyser at hun den 18.06.2023 inngikk avtale med innklagde 1 om totalrenovering av klagerens leilighet i Huitfelds gate 17. Innklagde 1 engasjerte innklagde 2 som underentreprenør for det elektriske arbeidet.

Klageren har fremlagt pristilbud fra innklagde 1 av 12.06.2023 for «total renovering av leilighet» der følgende fremgår:

«Fastprisbeløp ekskl. mva: 187 720,00 NOK

Fastprisbeløp inkl. mva: 234 650,00 NOK

50% ved oppstart

50% Etter ferdigstilling»

I pristilbudet er det angitt hvilke arbeider som omfattes, i tillegg til at det fremgår at følgende omfattes:

- «-Arbeidet som beskrevet
- FDV/egenkontroll og samsvarserklærings dokumenter på utført jobb
- Det brukes underentreprenører på snekkerarbeider, El arbeider og sveisemembran.
- Utføring av komplett arbeid etter forskrifter»

Videre fremgår det av pristilbudet at «arbeid utover det som er beskrevet utføres som tillegg».

Klageren forklarer at hun mottok slutfaktura fra innklagde 1 før arbeidet var ferdigstilt. Klageren oppgir at hun likevel betalte hele vederlaget til innklagde 1, og at det etter dette var dårlig fremdrift hva gjelder arbeidet som gjenstod.

Klageren forklarer videre at hun mottok nye fakturaer fra innklagde 1 for angivelige tilleggsarbeider, som hun ikke hadde akseptert. Klageren oppgir at den første fakturaen gjaldt lister til gulv på 10 000 kroner. Klageren bestred fakturaen. Klageren opplyser at hun ga tydelig beskjed om at hun ville ha pristilbud på tillegg for snekker og tillegg for elektriker, før det ble gjort noe mer som ble regnet som tillegg.

Ifølge klageren ble det flere ganger gjort arbeider i leiligheten som innklagde definerte som tilleggsarbeid, uten at hun mottok pristilbud eller hadde akseptert at arbeidet ble utført. Klageren opplyser at hun igjen ga beskjed til innklagde 1 om at det kun skulle utføres arbeid som var inkludert i fastprisavtalen, og at hun måtte få pristilbud for godkjenning før det ble utført noe som ble definert som tillegg. Klageren forklarer at hun til slutt fikk en samlet faktura for tilleggsarbeid fra innklagde 1 på 29 700 kroner, der snekkerarbeid og elektrikerarbeid samlet utgjorde 19 700 kroner.

Av fremlagt brev fra klageren til innklagde 1 av 06.10.2023 refereres:

«Jeg kjøpte en tjeneste hos dere og mener at prisen ikke er den vi avtalte. Prisen vi avtalte, er fastprisen, inkl. mva: 234 650,00 NOK, og jeg er derfor uenig i påslagene på 10 000 NOK og deretter 19 700 NOK som jeg har blitt presentert for i den senere tid.

Jeg ber om at dere tar stilling til klagen min og forklarer forskjellen på avtalt og fakturert pris. Jeg ønsker nøyaktig spesifisert hvilke tilleggsarbeider som ikke

ligger i tilbudet og som dere mener dere er berettiget til å ta betalt for. Ingen tilleggsarbeider må påbegynnes før jeg har akseptert omfang og pris.

Jeg ønsker at dere ferdigstiller alt arbeidet som beskrevet i fastpristilbudet innen 1. november, uavhengig av vår dispuTT om tilleggsarbeider.»

Klageren forklarer at det avtalte arbeidet i henhold til fastprisavtalen etter hvert ble fullført. Ifølge klageren har hun imidlertid ikke fått utlevert FDV-dokumentasjon og samsvarserklærings dokumenter på utført jobb fra innklagde 1.

Klageren forklarer at det var dialog frem og tilbake med innklagde 1, hvorpå de i desember 2023 kom til enighet hva gjelder fakturaene for tilleggsarbeider. Klageren oppgir at hun avtalte med innklagde 1 at hun bare skulle betale for materialene på tilleggsarbeidet, men ikke arbeidstimer.

Videre forklarer klageren at hun til tross for enighet med innklagde 1 mottok en faktura fra innklagde 2 på tilleggsarbeider pålydende 18 750 kroner. Klageren har fremlagt udatert faktura fra innklagde 2 på 18 750 kroner for «Tilleggsarbeid; Phillips hue hub Trådløs bryter (philliphshue) Lampe i gangen 2stk phillipshuespotter».

Ifølge klageren har hun aldri inngått noen avtale direkte med innklagde 2. Hertil forklarer klageren at fakturaen fra innklagde 2 gjaldt tilleggsarbeid, som var inkludert i fastprisavtalen med innklagde 1, og som hun dessuten hadde kommet til enighet med innklagde 1 om.

Klageren forklarer at hun bestred fakturaen fra innklagde 2. Av fremlagt e-postkorrespondanse fremgår det at innklagde 2 i e-post av 11.01.2024 viste til at «det stemmer at vanlig spotter er via Bjølsen rør, men ikke Phillips hie spotter og derfor er det tillegg på dem». Klageren hevdet at elektrikerarbeid var inkludert i fastprisavtalen med innklagde 1 og at hun ikke hadde bestilt ekstraarbeider utover fastprisen. Av fremlagt reklamasjon til innklagde 2 av 19.01.2024 refereres:

«Jeg kjøpte en tjeneste hos Bjølsen Rørservice AS som brukte Rett Elektro AS som underleverandør. Med Bjølsen Rørservice AS har jeg en fastprisavtale. Jeg er derfor uenig i påslaget på 18 750 NOK fra Rett Elektro AS.»

Etter dette gjør klageren gjeldende at hun ikke er pliktig til å betale faktura fra innklagde 2 som gjelder tilleggsarbeider. Klageren viser til at hun aldri har inngått en avtale med

innklagde 2. Videre fremholder klageren at fakturaen fra innklagde 2 gjelder arbeid som er omfattet av partenes fastprisavtale, der klageren og innklagde 1 uansett har kommet til enighet om den tvisten.

Klageren anfører videre at hun ikke har fått utlevert FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringer i tråd det avtalen med innklagde 1.

På denne bakgrunn krever klageren frifinnelse for betalingsplikt av faktura 23141 pålydende 18 750 kroner, utlevering av FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringsdokumenter, samt erstatning på 1 277 kroner som gjelder gebyr for behandling av saken.

Innklagde 1 avviser klagerens krav.

Innklagde 1 forklarer at denne saken er avsluttet, og at det gjenstående kavet er et forhold mellom klageren og innklagde 2, som gjelder tilleggsarbeid som ble avtalt og utført utenom prosjektet som innklagde 1 var involvert i.

Innklagde 1 forklarer at avtalen mellom klageren og innklagde 1 ble utført basert på et forhåndsavtalt tilbud – en fastpris, som inkluderte spesifikke oppgaver. Ifølge innklagde 1 ble alt som var inkludert i fastprisen spesifisert og levert. Videre viser innklagde 1 til at det ble gjort klart at arbeid som ikke var omfattet av denne avtalen ville bli fakturert som tillegg.

Når det gjelder tilleggsarbeid, hevder innklagde 1 at klageren underveis ønsket en rekke endringer som var utenfor den opprinnelige avtalen. Det gjøres gjeldende at innklagde 1 også ble informert om at klageren hadde avtalt ekstraarbeid direkte med underleverandøren – innklagde 2 – uten at innklagde 1 var involvert. Innklagde 1 forklarer at denne avtalen ikke var inkludert i den faste prisen som var avtalt med innklagde 1.

Til tross for ovennevnte, opplyser innklagde 1 at det ble avtalt med klageren at innklagde 1 skulle kreditere siste fakturaene som gjaldt tilleggskrav fra innklagde 1. Innklagde 1 forklarer at det ble tydelig kommunisert til klageren at alle forhold angående ekstraarbeid med underleverandøren måtte løses direkte med innklagde 2 ettersom dette ikke var en del av det avtalte prosjektet.

Etter dette gjøres det gjeldende at saken mellom klageren og innklagde 1 er avsluttet, ettersom alle fakturaene fra innklagde 1 er kreditert. Innklagde 1 forklarer at

dokumentasjon på det utførte elektriske arbeidet fortsatt ikke er levert fra innklagde 2 som følge av den ubetalte fakturaen.

Innklagde 2 avviser klagerens krav.

Innklagde 2 gjør gjeldende at det er utført tilleggsarbeid, der klageren ble informert om at det kom til å bli ekstra arbeid etter hennes ønske. Innklagde 2 gjør gjeldende at klageren opplyste at det var i orden, og at «det som ble tillegg fikk bli et tillegg». Ifølge innklagde 2 nektet klageren i etterkant å betale fakturaen da hun mente at arbeidet var blitt gjort opp med innklagde 1. Innklagde 2 forklarer at innklagde 1 ble kontaktet, hvorpå innklagde 1 skal ha opplyst at klagerens forklaring ikke stemte. Ifølge innklagde 2 opplyste innklagde 1 at de ikke har noe med dette å gjøre all den tid tillegget var avtalt direkte mellom innklagde 2 og klageren.

Til dette gjør klageren gjeldende at det ikke medfører riktighet at hun aksepterte at «det som ble tillegg fikk bli tillegg». Ifølge klageren har hun aldri godkjent tilleggsarbeider overfor innklagde 2. Klageren viser til at hun hele tiden påpekte at det ikke skal iverksettes tilleggsarbeider uten at hun på forhånd godkjente pris. Til støtte for dette viser klageren til fremlagte e-poster med innklagde 1, der det tydelig fremkommer at hun ikke godkjenner noe hun ikke har fått pris på først.

Hertil bemerker klageren at de fleste punktene som innklagde 2 krever tilleggsbetaling for er omfattet av totaltilbudet fra innklagde 1.

Videre bestrider klageren innklagde 1 sin påstand om at selskapet ikke har noe ansvar i saken. Klageren anfører at innklagde 1 som prosjektleder har det overordnede ansvaret for prosjektet, og at hun aldri skulle stått i en konflikt direkte med innklagde 2 som underleverandør.

Forbrukerklageutvalget går ikke nærmere inn på partenes anførsler i sakssammendraget, enn det som er beskrevet ovenfor. Utvalget har mottatt alle saksdokumentene og har satt seg inn i disse.

Sakens gang

Saken ble 07.02.2024 brakt inn for Forbrukertilsynet og fikk saksnummer 24/2153.

Forbrukertilsynet henvendte seg skriftlig til innklagde parter første gang 16.10.2024.

Saken ble henlagt som uforlikt ved Forbrukertilsynets brev av 10.12.2024. Klagen til Forbrukerklageutvalget er sendt med elektronisk signatur 05.01.2025, og er rettidig.

Saken ble lagt frem i Forbrukerklageutvalgets møte den 18.02.2026.

Klagerens påstander

Klageren har nedlagt påstand om frifinnelse for betalingsplikt av faktura 23141 pålydende 18 750 kroner, utlevering av FDV-dokumentasjon og samsvarerklæringsdokumenter og erstatning på 1 277 kroner. Klageren har ikke nedlagt påstand om renter.

Utvalget ser slik på saken

Det er på det rene at klageren som forbruker har inngått en avtale om renovering av leiligheten med innklagde 1 som næringsdrivende, som reguleres av lov 16. juni 1989 nr. 63 om håndverkertjenester m.m. for forbrukere (hvtjl.), jf. lovens § 1. Klageren bestrider imidlertid at hun har inngått en avtale med innklagde 2. Utvalget tar først stilling til klagerens krav om frifinnelse for betalingsplikt.

Krav om frifinnelse for betalingsplikt:

Klageren har forklart at både innklagde 1 og innklagde 2 fakturerte henne for tilleggsarbeider som var omfattet av fastprisavtalen med innklagde 1, og som uansett ikke var avtalt utført. Når det gjelder denne tvisten overfor innklagde 1, legger utvalget det til grunn som uomtvistet at klageren og innklagde 1 kom til enighet om en minnelig løsning, der innklagde 1 har frafalt fakturaene for tilleggsarbeider. Klageren har følgelig ikke lenger noe utestående overfor innklagde 1. Klagerens krav om frifinnelse for betalingsplikt av faktura 23141 fra innklagde 2 pålydende 18 750 kroner må følgelig anses fremsatt overfor innklagde 2.

Slik saken er opplyst, legger utvalget til grunn at innklagde 1 - som totalentreprenør for prosjektet - engasjerte innklagde 2 som underentreprenør hva gjelder det elektriske arbeidet. Det vises til fremlagt pristilbud fra innklagde 1. I henhold til alminnelige kontraktsrettslige prinsipper, hefter en part for sine kontraktsmedhjelpere. Det foreligger imidlertid i kraft av denne avtalen ikke et kontraktsforhold mellom klageren og innklagde 2. Slik utvalget forstår det, gjør imidlertid innklagde 2 gjeldende at det ble inngått en

selvstendig avtale mellom klageren og innklagde 2 om arbeider som ikke var omfattet av avtalen med innklagde 1.

Det foreligger ingen skriftlig avtale mellom klageren og innklagde 2, og heller ikke et pristilbud eller korrespondanse mellom partene som underbygger at partene har inngått en selvstendig avtale om arbeider i klagerens bolig. Slik utvalget forstår det, mener innklagde 2 at partene muntlig har avtalt arbeider som ikke var omfattet av avtalen med innklagde 1. Klageren bestrider dette.

Etter utvalgets syn har innklagde 2 som den profesjonelle part et ansvar for å skape klarhet og sørge for notoritet, ved å nedfelle slik avtale skriftlig. Utvalget mener at dette særlig gjør seg gjeldende i et tilfelle som det foreliggende, der innklagde 2 er engasjert som underleverandør, uten et kontraktsforhold med klageren. I mangel av slik dokumentasjon finner ikke utvalget holdepunkter for å legge til grunn at partene har inngått en selvstendig avtale om tilleggsarbeider. Innklagde 2 kan følgelig ikke ta betalt for arbeidet, og klageren frifinnes for plikt til å betale faktura 23141 pålydende 18 750 kroner overfor innklagde 2.

Som allerede lagt til grunn har klageren og innklagde 1 inngått en forliksavtale hva gjelder fakturering for tilleggsarbeider, herunder elektrikerarbeider. Utvalget bemerker at et eventuelt regressoppgjør eller øvrige tvister mellom innklagde 1 og innklagde 2 faller utenfor utvalgets myndighetsområde.

Krav om utlevering av dokumentasjon og erstatning:

Utvalget tar dernest stilling til klagerens krav om utlevering av FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringer på det utførte arbeidet, samt erstatning.

Som allerede vist til foreligger det ikke et kontraktsforhold mellom klageren og innklagde 2. Klagerens krav mot innklagde 2 må følgelig anses som et direktekrav.

Det følger av hvtjl. § 27 første og fjerde ledd at forbrukeren kan rette mangelskrav direkte mot en yrkesutøver som etter avtale med tjenesteyteren har utført arbeidet eller en del av det som mangelen gjelder, i den grad tilsvarende krav på grunn av mangelen kan gjøres gjeldende av tjenesteyteren. Klagerens adgang til å rette et direktekrav mot innklagde 2 beror følgelig på om «tilsvarende krav på grunn av mangelen kan gjøres gjeldende» av

innklagde 1 mot innklagde 2. Utvalget tar først stilling til krav mot innklagde 1, herunder om det foreligger en mangel i avtaleforholdet mellom klageren og innklagde 1.

Det følger av hvtjl. § 5 at tjenesten skal utføres fagmessig, og at håndverkeren skal ivareta forbrukerens interesser med tilbørlig omsorg. Mangel foreligger dersom tjenesten ikke fører til det resultat som forbrukeren i samsvar med blant annet § 5 har rett til å kreve eller som ellers er avtalt, forutsatt at avviket ikke skyldes forhold på forbrukerens side, jf. hvtjl. § 17.

Basert på den skriftlige kontrakten som foreligger, legger utvalget til grunn at det var avtalt at klageren ved sluttoppgjør skulle få overlevert «FDV/egenkontroll og samsvarserklærings dokumenter på utført jobb». Det var også avtalt at alt arbeid skulle utføres i henhold til forskriftene. Slik saken er opplyst, legger utvalget til grunn at klageren ikke har fått utlevert dokumentasjon i henhold til avtalen. Dette er ikke bestridt av innklagde. Utvalget finner følgelig at det foreligger avtalebrudd, jf. hvtjl. § 17.

Innklagde 1 har vist til at innklagde 2 ikke har oversendt dokumentasjon på det utførte arbeidet som følge av klagerens manglende betaling. Avtalen mellom klageren og innklagde 1 må imidlertid – foruten utlevering av nevnte dokumenter – anses oppfylt. Innklagde 1 har etter avtalen med klageren en selvstendig kontraktsrettslig plikt til å overlevere dokumentasjon på det fullførte arbeidet uavhengig av tvisten med innklagde 2. Utvalget bemerker at saken med innklagde 2 med dette uansett må anses avsluttet all den tid klageren har fått medhold i sitt krav om frifinnelse for betalingsplikt av faktura fra innklagde 2. Utvalget finner etter dette at innklagde 1 plikter å levere FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringer på utført arbeid.

Klageren krever også erstatning for utgifter til gebyr for behandling av saken med 1 277 kroner. I Forbrukerklageutvalgets sak FKU-55729 – som ble behandlet i utvidet utvalg - kom utvalget til at saksbehandlingsgebyret kan dekkes etter alminnelige erstatningsregler, og fant at gebyret var en utgift kjøperen var påført som følge av den mangelfulle tjenesten, jf. hvtjl. § 28. Gebyret må i dette tilfelle anses som et økonomisk tap klageren er påført som følge av mangel ved tjenesten. Utvalget finner i tråd med den nevnte avgjørelsen at innklagde 1 er pliktig til å betale klageren 1 277 kroner for gebyret for behandling av saken etter alminnelige erstatningsregler.

Utvalget tar dernest stilling til klagerens direktekrav overfor innklagde 2.

Som nevnt forutsetter direktekrav mot innklagde 2 at det også foreligger en mangel i avtaleforholdet mellom innklagde 1 og innklagde 2. Det foreligger ingen dokumentasjon på hva som var avtalt mellom innklagde 1 og innklagde 2. Det har imidlertid formodningen for seg at innklagde 2 etter fullført arbeid var forpliktet til å levere dokumentasjon på det utførte arbeidet, all den tid innklagde 1 i henhold til avtalen med klageren forpliktet seg til å fremlegge slik dokumentasjon. Innklagde 1 har for øvrig vist til at grunnen til at innklagde ikke har oversendt dokumentasjon skyldes klagerens manglende betaling. Utvalget legger etter dette til grunn at innklagde 2 var forpliktet til å levere dokumentasjon på det utførte arbeidet til innklagde 1. Det følger av drøftelsen ovenfor at arbeidet anses fullført, og innklagde 2 ikke har levert dokumentasjon på det utførte arbeidet til innklagde 1. Det foreligger dermed en mangel i avtaleforholdet mellom innklagde 1 og innklagde 2, der innklagde 1 kunne krevd å få utlevert dokumentasjon på elektrikerarbeidet. Slik utvalget ser det kan klageren følgelig rette krav om utlevering av dokumentasjonen direkte overfor innklagde 2.

Når det gjelder erstatningskravet, finner ikke utvalget at tilsvarende krav på grunn av mangelen kan gjøres gjeldende av innklagde 1 mot innklagde 2. Innklagde parter er følgelig ikke solidarisk ansvarlig for klagerens krav på erstatning med 1 277 kroner.

Konklusjon og vedtak

Forbrukerklageutvalget fatter slikt vedtak:

1. Thea Fürst frifinnes for plikt til å betale faktura 23141 pålydende 18 750 – attentusensyvhundreogfemti – kroner overfor Rett Elektro AS
2. Bjølsen Rørservice AS plikter å overlevere FDV-dokumentasjon og samsvarserklæringer knyttet til det arbeidet som er utført i leiligheten i Huitfelds gate 17 til Thea Fürst.
3. Rett Elektro AS plikter å overlevere samsvarserklæring på arbeidet utført i leiligheten i Huitfelds gate 17 til Thea Fürst.
4. Bjølsen Rørservice AS plikter å betale 1 277 – ettusentohundreogsyttisyv – kroner til Thea Fürst.

Oppfyllelsesfristen er 1 – én – måned fra vedtakets forkynnelse.

Vedtaket er enstemmig.

Porsgrunn, den 18.02.2026

Ali Aslam Malik

Irene Lundeker

Charlotte Nordbakken

Saksbehandler: Lena Kallåk